

**Fundusze
Europejskie**
Wiedza Edukacja Rozwój

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

PROGRAM NAUCZANIA

KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH

SPO.01.2. Podstawy pomocy społecznej

w ramach kwalifikacji

SPO.01. Udzielanie pomocy i organizacja wsparcia osobie niepełnosprawnej

wyodrębnionej w zawodzie

Asystent osoby niepełnosprawnej 341201

Branża: Pomocy społecznej (SPO)

Autorzy:

Mgr Anna Chmiel

Mgr Żaneta Jankowska-Pasternak

Mgr Sylwia Laskowska

Mgr Magdalena Gałąj (JOZ)

Mgr Izabela Łuchniak (ewaluacja)

Recenzenci

Recenzent 1-nauczyciel konsultant w zakresie kształcenia zawodowego Mgr Elżbieta Małek

Recenzent 2-przedstawiciel pracodawców właściwy dla danego zawodu Mgr Beata Wojciechowska

Ekspert: dr Narcyza Baczewska

Program opracowany we współpracy podmiotów z otoczenia społeczno-gospodarczego wskazanego we wniosku o powierzenie grantu na opracowanie modelowego kwalifikacyjnego kursu zawodowego (KKZ): Stowarzyszenie Rodzin Działających na Rzecz Zdrowia Psychicznego „Dla Rodziny” w Łodzi.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

Oś priorytetowa II

Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji

Działanie 2.14. Rozwój narzędzi dla uczenia się przez całe życie

Konkurs nr POWR.02.14.00-IP.02-00-003/19

Opracowanie modelowych programów kwalifikacyjnych kursów zawodowych (kkz)

Spis treści

PROGRAM NAUCZANIA KURSU UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWYCH SPO.01.2. Podstawy pomocy społecznej

1. Wprowadzenie	6
1.1. Charakterystyka kursu umiejętności zawodowych SPO.01.2. Podstawy pomocy społecznej z kwalifikacji SPO.01. Udzielanie pomocy i organizacja wsparcia osobie niepełnosprawnej w zawodzie asystent osoby niepełnosprawnej (symbol cyfrowy zawodu 341201)	6
1.2. Struktura programu	6
1.3 Charakterystyka programu	6
1.4 Cele kierunkowe programu kursu umiejętności zawodowych	8
1.5 Wymagania wstępne dla uczestników i słuchaczy	9
1.6 Odniesienie do rynku pracy	9
2. Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych	11
2.1. Pogrupowane efekty kształcenia – tabela 7. i 8. stanowią załącznik do programu	11
2.2. Określenie liczby godzin poszczególnych zajęć z podziałem na zajęcia teoretyczne i praktyczne z uwzględnieniem efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji – tabela 9. stanowi załącznik do programu.	11
2.3. Plan kursu umiejętności zawodowych	11
3. Cele kształcenia KUZ	11
4. Programy poszczególnych zajęć	11
4.1. Program nauczania dla przedmiotu: Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością – 76h	11
4.1.1. Cele ogólne przedmiotu:	11
4.1.2. Cele operacyjne przedmiotu:	12
4.1.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia	12
4.1.4. Procedury osiągania celów kształcenia	14
4.1.5. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika	15
4.2. Program nauczania dla przedmiotu: Podstawy prawa z elementami polityki społecznej – 44 godzin	15
4.2.1. Cele ogólne przedmiotu	15

4.2.2. Cele operacyjne przedmiotu	16
4.2.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia	17
4.2.4. Procedury osiągania celów kształcenia	18
4.2.5. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika	19
4.3. Program nauczania dla przedmiotu: Język migowy z elementami komunikacji interpersonalnej – 50 h	19
4.3.1. Cele ogólne przedmiotu:	19
4.3.2. Cele operacyjne przedmiotu:	19
4.3.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia	20
4.3.4. Procedury osiągania celów kształcenia	20
4.4.5. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika	21
5. Ewaluacja programu KUZ	22
6. Wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych	25
6.1. Wykaz literatury	25
6.2. Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych	26
7. Sposób i forma zaliczenia kursu	26
8. Sprawdzenie kompletności i poprawności opracowanego programu zajęć	27
Załączniki	30

1. Wprowadzenie

1.1. Charakterystyka kursu umiejętności zawodowych SPO.01.2. Podstawy pomocy społecznej z kwalifikacji SPO.01. Udzielanie pomocy i organizacja wsparcia osobie niepełnosprawnej w zawodzie asystent osoby niepełnosprawnej (symbol cyfrowy zawodu 341201).

Kurs umiejętności zawodowych jest jedną z form kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych. Szczegółowe warunki organizacji kwalifikacyjnych kursów zawodowych i akredytacji ośrodków określa ustawa Prawo oświatowe¹ oraz rozporządzenie w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych².

Program nauczania realizowany na kursie umiejętności zawodowych w zakresie **SPO.01.2. Podstawy pomocy społecznej** z kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie szkolnictwa branżowego, zawiera ogólne cele i zadania kształcenia zawodowego, cele kształcenia, efekty kształcenia i kryteria weryfikacji tych efektów, warunki realizacji kształcenia w zawodzie, w którym została wyodrębniona dana kwalifikacja, minimalną liczbę godzin kształcenia w zawodzie w ramach danej kwalifikacji.

Program jest zgodny z zapisami podstawy programowej dla zawodu Asystent osoby niepełnosprawnej z 2019 r.³

1.2. Struktura programu

Program ma strukturę przedmiotową.

1.3 Charakterystyka programu

Niniejszy program opracowany jest dla organizacji kursu w formie dziennej z wykorzystaniem technik kształcenia na odległość

W programie podzielono efekty kształcenia na kluczowe dla zawodu, ważne i pomocnicze. Każdemu efektowi przypisano liczbę godzin przeznaczoną na kształcenie (tabela 1). Kryteria weryfikacji podzielono na podstawowe i ponadpodstawowe. Każdy efekt kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji zostały przypisane do przedmiotu.

W każdym przedmiocie wskazano liczbę godzin przeznaczoną na kształcenie teoretyczne i zajęcia praktyczne.

Plan nauczania przedstawiono w tabeli 4.

Dla jednostki efektów kształcenia SPO.01.2. minimalna liczba godzin na kursie umiejętności zawodowych jest równa 170.

Programy poszczególnych przedmiotów składają się z następujących elementów:

- cele ogólne przedmiotu, cele szczegółowe przedmiotu,

¹ Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe ((Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, 1078, 1287, 1680, 1681, 1818, 2197 i 2248);

² [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 19 marca 2019 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych](#) (Dz. U. z 2019 r. poz. 652);

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U z 2019 r. poz. 991);

- działy programowe podzielone na tematy jednostek metodycznych wraz z przypisanymi im wymaganiami programowymi na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym,
- propozycje metod nauczania,
- obudowa dydaktyczna,
- warunki realizacji,
- proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika,
- opis ewaluacji kursu,
- wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych,
- wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych,
- sposób i forma zaliczenia kursu.

Poszczególne KUZ-y mogą być organizowane niezależnie od siebie, jednak ze względu na treści poszczególnych przedmiotów, zaleca się następującą kolejność realizacji:

- SPO.01.2. Podstawy pomocy społecznej
KUZ SPO.01.2. stanowi podstawę dla pozostałych KUZ-ów. w zakresie przedmiotów: Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością, podstawy prawa z elementami polityki społecznej oraz język migowy z elementami komunikacji interpersonalnej
- SPO.1.3. Planowanie, organizowanie i wykonywanie czynności opiekuńczo wspierających osobie niepełnosprawnej
KUZ SPO.01.3 stanowi podstawę dla KUZ SPO.0.1.4. w zakresie przedmiotów: Metodyka i metodologia pracy z osobą z niepełnosprawnością, Podstawy anatomii i patologii człowieka, uwarunkowań bio-psycho-społeczne osoby z niepełnosprawnością oraz metodyki działań opiekuńczo-wspierających
- SPO.01.4. Wspieranie osoby niepełnosprawnej w czynnościach życia codziennego
KUZ SPO.1.4. stanowi praktyczną kontynuację dla SPO.01.3 oraz podstawę dla SPO.01.5. Aktywizowanie osoby niepełnosprawnej do samodzielności życiowej
- SPO.01.5. Aktywizowanie osoby niepełnosprawnej do samodzielności życiowej
KUZ SPO.01.5 stanowi kontynuację SPO.01.3 oraz SPO.01.4 w zakresie przedmiotów: Współpraca ze środowiskiem na rzecz usamodzielnienia osoby z niepełnosprawnością, aktywizacja osoby z niepełnosprawnością z elementami terapii zajęciowej.

Wskazane jest, aby w procesie dydaktycznym uczestniczyli nauczyciele i specjaliści reprezentujący różne dziedziny nauki tj. socjolog, pedagog społeczny, pedagog specjalny, psycholog, socjoterapeuta, prawnik, pielęgniarka, terapeuta zajęciowy.

Dobrze byłoby, aby tematy o charakterze czysto praktycznym, związane z pielęgnacją, higieną, profilaktyką odleżynową, profilaktyką zdrowotną prowadzili specjaliści z zakresu opieki medycznej, rehabilitant, dietetyk, lekarz, pielęgniarka.

Tematy, które mogą być realizowane z użyciem metod i technik kształcenia na odległość oznaczono w programie

ikoną

Nie dotyczy to zajęć praktycznych i laboratoryjnych.

W podstawie programowej kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego zapisano, że „nauczyciele wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego powinni stwarzać uczniom warunki do nabywania kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów”. W programie wskazano jednak, w ramach których przedmiotów nauczyciele powinni szczególną uwagę poświęcić na rozwijanie kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów. Dotyczy to przede wszystkim zajęć o charakterze warsztatowym, przygotowywania projektów czy studiów przypadku. Przyczynami takiego podejścia było:

- podkreślenie kompetencji szczególnie ważnych dla zawodu
- wsparcie nauczycieli w planowaniu procesu kształcenia zawodowego w taki sposób, by pozwalał na rozwijanie kompetencji personalnych i społecznych oraz umiejętności w zakresie organizacji pracy małych zespołów
- rekomendacje z badań nad lukami kompetencyjnymi kandydatów na pracowników oraz oczekiwań pracodawców wskazujące od wielu lat, że najbardziej pracownikom brakuje kompetencji miękkich (wśród nich te, które zapisane są w efektach kształcenia „Kompetencje personalne i społeczne” oraz „Organizacja pracy małych zespołów”)

1.4 Cele kierunkowe programu kursu umiejętności zawodowych⁴

Celem kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego, także na kursie umiejętności zawodowych, jest przygotowanie uczących się do wykonywania pracy zawodowej i aktywnego funkcjonowania na zmieniającym się rynku pracy.

Zadania organizatora kursu umiejętności zawodowych są uwarunkowane zmianami zachodzącymi w otoczeniu gospodarczo-społecznym, na które wpływają w szczególności: nowe techniki i technologie, idea gospodarki opartej na wiedzy, globalizacja procesów gospodarczych i społecznych, rosnący udział handlu międzynarodowego, mobilność geograficzna i zawodowa, a także wzrost oczekiwań pracodawców w zakresie poziomu wiedzy i umiejętności pracowników.

Organizator kursu umiejętności zawodowych powinien realizować kształcenie zawodowe w oparciu o współpracę z pracodawcami, a praktyczna nauka zawodu powinna odbywać się w jak największym wymiarze w rzeczywistych warunkach pracy u pracodawców, w centrach kształcenia zawodowego, pracowniach szkolnych i placówkach kształcenia ustawicznego.

W procesie kształcenia zawodowego ważne jest integrowanie i korelowanie kształcenia ogólnego i zawodowego, w tym doskonalenie kompetencji kluczowych nabytych w procesie kształcenia ogólnego, z uwzględnieniem niższych etapów edukacyjnych.

---

⁴ Z rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego

W procesie kształcenia zawodowego są podejmowane działania wspomagające rozwój każdego uczącego się, stosownie do jego potrzeb i możliwości, ze szczególnym uwzględnieniem indywidualnych ścieżek edukacji i kariery, możliwości podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych oraz zapobiegania przedwczesnemu kończeniu nauki.

1.5 Wymagania wstępne dla uczestników i słuchaczy

Słuchaczami kursu mogą zostać osoby dorosłe (które ukończyły 18 lat):

- absolwenci wszystkich typów szkół – szkół podstawowych, gimnazjów, szkół ponadgimnazjalnych, szkół ponadpodstawowych, szkół policealnych – zainteresowani zdobywaniem kwalifikacji zawodowych,
- studenci i absolwenci studiów wyższych, którzy chcą poszerzyć/zmienić posiadane kwalifikacje zawodowe,
- osoby dorosłe, pracujące w danym zawodzie, chcące nabyć lub zaktualizować wiedzę i umiejętności zawodowe wymagane przez pracodawcę,
- aktualni słuchacze liceów ogólnokształcących dla dorosłych, którzy znajdą czas na równoległe zdobywanie kwalifikacji zawodowych.

Kandydat na słuchacza KUZ musi przedstawić zaświadczenie lekarskie zawierające orzeczenie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do podjęcia praktycznej nauki zawodu.

Nie ma formalnych uwarunkowań do wykonywania zawodu asystent osoby niepełnosprawnej. Jednak analiza efektów kształcenia zapisanych w PPKZ, ofert pracy oraz doświadczenia pracowników domów pomocy społecznej oraz pracowników pomocy środowiskowej pokazują, że w toku nauczania należy zwrócić uwagę na poziom kompetencji społecznych, w tym kulturę osobistą, dojrzałość i odpowiedzialne podejście do wykonywanych zadań oraz predyspozycje psychiczne słuchacza i sprawność fizyczną.

Mimo, iż w programie nauczania nie występują efekty związane z poznaniem zasad pierwszej pomocy przedmedycznej, każdy uczestnik powinien przejść podstawowy kurs z tego zakresu.

1.6 Odniesienie do rynku pracy

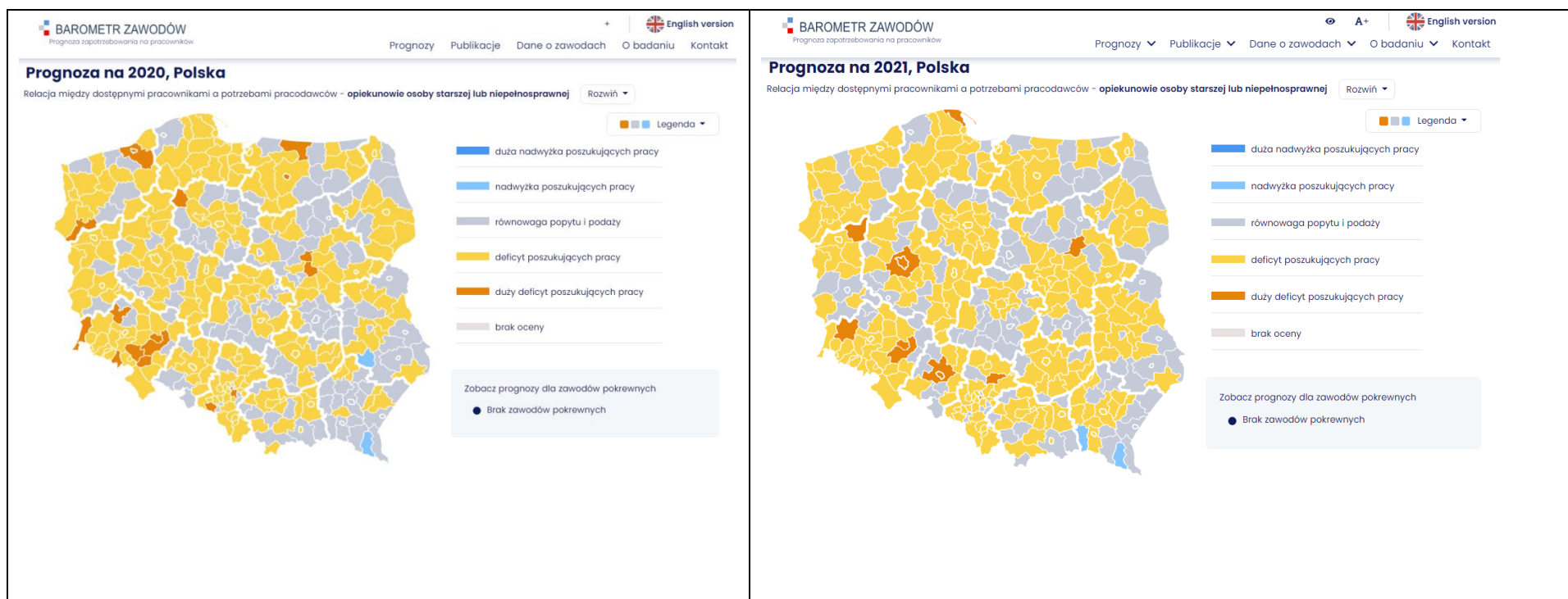
Asystent osoby niepełnosprawnej to obecnie jeden z bardziej poszukiwanych zawodów. Jedną z najważniejszych tego przyczyn jest gwałtownie postępujące starzenie się społeczeństwa oraz wzrost liczby osób niepełnosprawnych, wymagających wsparcia i opieki innych. Czynności opiekuńczo – wspierające wymagają często całodobowej dyspozycyjności, co nie jest możliwe do wykonania dla osób pracujących zawodowo, dlatego szukają pomocy osób wykonujących taki zawód jak np.: Asystent osoby niepełnosprawnej. Asystentem osoby niepełnosprawnej mogą być zarówno kobiety, jak i mężczyźni.

Asystenci osoby niepełnosprawnej mają sporo możliwości pracy, zarówno w kraju, jak i za granicą. Mogą pracować w domach pomocy społecznej, ośrodkach spokojnej starości, ośrodkach rehabilitacyjnych, organizacjach i fundacjach pomocy osobom niepełnosprawnym, a także w jednostkach samorządowych. Coraz częściej pojawiają się ogłoszenia osób prywatnych, które potrzebują pomocy ze względu na swoją chorobę czy wiek.

Informacje o zapotrzebowaniu na asystentów osoby niepełnosprawnej można znaleźć m.in. na stronie internetowej Barometru zawodów. Zakwalifikowano tam zawód asystent osoby niepełnosprawnej do grupy zawodów *opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej*.

Jak widać na poniższych mapkach w większości powiatów jest bardzo duże lub duże zapotrzebowanie na przedstawicieli tej grupy zawodów. Tylko w nielicznych powiatach jest nadwyżka poszukujących pracy.

Rysunek 1 Prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego

Z „Prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego” ze stycznia 2021 wynika, że zapotrzebowanie na asystentów osoby niepełnosprawnej jest umiarkowane we wszystkich województwach.

2. Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych

2.1. Pogrupowane efekty kształcenia – tabela 7. i 8. stanowią załącznik do programu

2.2. Określenie liczby godzin poszczególnych zajęć z podziałem na zajęcia teoretyczne i praktyczne z uwzględnieniem efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji – tabela 9. stanowi załącznik do programu.

2.3. Plan kursu umiejętności zawodowych

Poniższa tabela dotyczy dziennej formy kształcenia.

Tabela 1 Plan zajęć kursu umiejętności zawodowych

Nazwa zajęć	Liczba godzin zajęć	Uwagi o realizacji
Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością	76	Kształcenie teoretyczne
Podstawy prawa z elementami polityki społecznej	44	Kształcenie teoretyczne
Język migowy z elementami komunikacji interpersonalnej	50	Kształcenie praktyczne
Łączna liczba godzin zajęć	170	

3. Cele kształcenia KUZ

Absolwent kursu umiejętności zawodowych dla SPO.01.2. Podstawy pomocy społecznej powinien być przygotowany do wykonywania następujących zadań zawodowych:

- rozpoznanie i klasyfikowanie problemów opiekuńczych i potrzeb osoby niepełnosprawnej;
- rozpoznanie zasobów i możliwości środowiska lokalnego, rodzinnego i instytucjonalnego w stworzeniu sieci wsparcia osoby niepełnosprawnej;
- stosowanie zasad etyki i empatii w stosunku do osoby niepełnosprawnej.

4. Programy poszczególnych zajęć

4.1. Program nauczania dla przedmiotu: Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością – 76h

4.1.1. Cele ogólne przedmiotu:

1. Poznanie rozwoju człowieka w różnych okresach życia

2. Stosowanie wiedzy z zakresu zachowań społecznych jednostki i zbiorowości
3. Poznanie czynników wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy
4. Stosowanie zasad komunikacji interpersonalnej.
5. Poznanie znaczenia zmiany w życiu człowieka.

4.1.2. Cele operacyjne przedmiotu:

Słuchacz potrafi:

- wyjaśnić rolę osobowości w kształtowaniu interakcji człowieka z otoczeniem.
- scharakteryzować rozwój człowieka w różnych okresach życia.
- rozpoznać objawy zaburzeń rozwojowych.
- wyjaśnić przyczyny konfliktów społecznych.
- identyfikować źródła zmian w otoczeniu

Cele zajęć/przedmiotów/jednostek odnoszą się do wiedzy, umiejętności i kompetencji personalnych i społecznych

4.1.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Efekt ważny- ew

Efekt konieczny- ek

Efekt pomocniczy- ep

Tabela 2 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
Dział I Podstawy socjologii i psychologii z elementami	Temat 1: Osobowość. Zagadnienia podstawowe 	8	– SPO.01.2.1) wyjaśnia rolę osobowości człowieka w stosunkach z otoczeniem (ew)	– rozróżnia typy i cechy osobowości człowieka – charakteryzuje role społeczne – wskazuje wpływ osobowości na zachowania społeczne

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
komunikacji interpersonalnej oraz pracy w zespole SUMA: 24	Temat 2: Fazy życia człowieka 	16	<ul style="list-style-type: none"> – SPO.01.2.2) charakteryzuje rozwój człowieka w różnych okresach życia (ek) – SPO.01.7.5) wykazuje się kreatywnością i otwartością na zmiany (ew) 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje rozwój człowieka w różnych okresach życia – rozpoznaje objawy zaburzeń rozwojowych – wyjaśnia znaczenie zmiany w życiu człowieka – identyfikuje źródła zmian w otoczeniu – rozpoznaje cechy osoby kreatywnej – wyjaśnia pojęcie kreatywności – identyfikuje czynniki wpływające na kreatywność – różnicuje najczęściej występujące zaburzenia rozwojowe
Dział II Procesy społeczne z uwzględnieniem pracy małych zespołów SUMA: 28	Temat 1: Procesy społeczne 	16	<ul style="list-style-type: none"> – SPO.01.2.3) charakteryzuje procesy zachodzące w życiu społecznym (ew) – SPO.01.7.8) współpracuje w zespole (ew) 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zachowania społeczne jednostki i zbiorowości – opisuje interakcje interpersonalne – określa pojęcia: zespół, praca zespołowa i lider – realizuje zadania w wyznaczonym czasie – identyfikuje znaczenie i funkcje konfliktu w pracy zespołu – opisuje nieprawidłowe relacje występujące w życiu społecznym – wspomaga innych członków zespołu podczas realizacji zadań – analizuje efekty pracy zespołu
	Temat 2: Wykluczenie społeczne, a niepełnosprawność 	12	<ul style="list-style-type: none"> – SPO.01.2.7) charakteryzuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy (ek) 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy – określa skutki wykluczenia społecznego jednostki i grupy – podaje przykłady działań profilaktycznych służących zapobieganiu wykluczeniu społecznemu
Dział III Problemy społeczne z uwzględnieniem wpływu rodziny na	Temat 1: Rodzina jako podstawowa grupa społeczna 	8	<ul style="list-style-type: none"> – SPO.01.2.4) przedstawia funkcje rodziny (ek) 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia funkcje rodziny – określa wpływ rodziny na funkcjonowanie człowieka – podaje przykłady wpływu rodziny na funkcjonowanie człowieka

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
społeczne funkcjonowanie jednostki SUMA: 24	Temat 2: Problemy społeczne- zagadnienia podstawowe 	16	<ul style="list-style-type: none"> – SPO.01.2.6) identyfikuje problemy i postawy społeczne występujące we współczesnym społeczeństwie (ew) – SPO.01.7.6) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem (ew) 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje przyczyny i skutki problemów społecznych – wyjaśnia pojęcia: stres, frustracja i sytuacja trudna – rozróżnia rodzaje stresu i sytuacji trudnych – rozpoznaje skutki stresu – rozróżnia techniki radzenia sobie ze stresem – wykazuje wpływ zróżnicowanych postaw na funkcjonowanie jednostki i zbiorowości – wykorzystuje w pracy zawodowej techniki zmniejszające skutki stresu

4.1.4. Procedury osiągania celów kształcenia

Propozycje metod nauczania,

Wykład z wykorzystaniem środków wizualnych, prezentacja multimedialna, pogadanka, dyskusja, ćwiczenia: metoda sytuacyjna, problemowa, dyskusje: dydaktyczna, okrągłego stołu, burza mózgów, gry dydaktyczne (symulujące, planowe), metoda przypadków

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem w/w zróżnicowanych form.

Warunki, środki, metody i formy kształcenia powinny być dostosowane do potrzeb i możliwości uczestników kursu.

Zajęcia powinny być realizowane jako zajęcia teoretyczne (76 godzin) w formie wykładów i ćwiczeń z podziałem na grupy (proponowane proporcje: wykłady- 46 godzin, ćwiczenia 30 godzin).

Możliwość prowadzenia zajęć za pomocą technik kształcenia na odległość.

Obudowa dydaktyczna,

Literatura:

1. Hamer H., „Rozwój umiejętności społecznych. Jak skuteczniej dyskutować i współpracować”, Wydawnictwo Veda Warszawa 1999
2. Hamer H., „Psychologia społeczna. Teoria i praktyka”, Wydawnictwo Difin Warszawa 2005
3. Kliszcz J., „Psychologia w zawodzie i pracy opiekuna medycznego” Wydawnictwo Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne 2019
4. Formański J., „Psychologia. Podręcznik dla szkół medycznych”, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 1998.

5. Nowak A., Stanek A., „Kompetencje personalne i społeczne. Jak je rozwijać”, Wydawnictwo Centrum Rozwoju Edukacji EDICON sp. z o. o.
6. Krajewska A., „Kompetencje personalne i społeczne”, Wydawnictwo Ekonomik – Jecek Musiałkiewicz, Warszawa 2018
7. Walczak-Duraj D., „Wykłady z podstaw socjologii”, Wydawnictwo OMEGA PRAKSIS Łódź 1995
8. Bogusz R., Kawczyńska-Butrym Z.B. „Wybrane elementy socjologii”, Lublin 2003.
9. Norman G. „Wstęp do socjologii”, Poznań 2017.
10. Taranowicz I., Majchrowska A., Kawczyńska-Butrym Z., „Elementy socjologii dla pielęgniarek”, Wydawnictwo CZELEJ, Lublin 2000
11. Janicka I., Liberska H., (red. naukowa), „Psychologia rodziny”, Wydawnictwo naukowe PWN, Warszawa 2014
12. Nijakowski L.M. „Podstawy socjologii i psychologii społecznej”, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2016

Warunki realizacji

Zajęcia powinny być realizowane w sali wyposażonej w stanowisko komputerowe z dostępem do INTERNETU oraz ekran projekcyjny, projektor multimedialny, tablicę, literaturę zawodową umożliwiającą swobodne ustawienie krzeseł do pracy w małych grupach.

Sala umożliwiająca swobodne organizowanie przestrzeni, flipchart, materiały piśmiennicze.

Dopuszcza się realizację materiału (lub jego części) na bazie e-zasobów dostępnych dla słuchacza online, na platformie edukacyjnej.

Treści te zostały oznaczone symbolem:

4.1.5. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika

Sprawdzanie opanowania przez słuchacza/uczestnika KUZ wymagań programowych będzie przeprowadzone na podstawie materiału z przeprowadzonych wykładów oraz ćwiczeń. Proponowane metody to:

odpowiedź ustna, opracowanie prezentacji, referatu, aktywność w zajęciach ćwiczeniowych. W przypadku oceny prezentacji należy zwrócić uwagę na zaangażowanie w przygotowanie, podział obowiązków, zakres prac. W ocenie należy uwzględnić następujące kryteria ogólne: zawartość merytoryczną, poprawność, formy przedstawienia.

Sprawdzanie osiągnięć powinno odbywać się przez cały okres realizacji programu zajęć na podstawie kryteriów przedstawionych na początku kursu.

4.2. Program nauczania dla przedmiotu: Podstawy prawa z elementami polityki społecznej – 44 godzin

4.2.1. Cele ogólne przedmiotu

1. Poznanie celów i zadań polityki społecznej państwa

2. Poznanie systemu pomocy społecznej w Polsce
3. Poznanie celów normalizacji krajowej

4.2.2. Cele operacyjne przedmiotu

Słuchacz potrafi:

- rozpoznawać cele i zadania polityki społecznej państwa
- wymieniać instytucje pomocy społecznej działające na rzecz osób niepełnosprawnych
- korzystać ze źródeł informacji dotyczących norm i procedur oceny zgodności

Cele zajęć/przedmiotów/jednostek odnoszą się do wiedzy, umiejętności i kompetencji personalnych i społecznych

4.2.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tabela 3 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godz.	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
Dział I Podstawy prawa SUMA: 28	Temat:1 System pomocy społecznej w Polsce 	12	SPO.01.2.8) wskazuje przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych (ep) SPO.01.7.7) aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe (ew)	charakteryzuje zadania instytucji państwowych dotyczące zabezpieczenia społecznego osoby niepełnosprawnej wymienia możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych podaje możliwości doskonalenia umiejętności zawodowych rozdziela formy i metody doskonalenia zawodowego planuje własny rozwój zawodowy różnicuje jednostki systemu pomocy społecznej w Polsce
	Temat 2: Przepisy prawa w odniesieniu do osób niepełnosprawnych 	12	SPO.01.2.8) wskazuje przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych (ep) SPO.01.7.4) ponosi odpowiedzialność za podejmowane działania (ek)	rozpoznaje przypadki naruszania procedur postępowania analizuje zasady i procedury wykonania zadania wskazuje obszary odpowiedzialności prawnej za podejmowane działania (materiałnej, cywilnej, karnej) wymienia przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych
	Temat 3: Europejski międzynarodowy i polski system normalizacyjny 	4	SPO.01.2.10) rozpoznaje właściwe normy i procedury oceny zgodności stosowane podczas realizacji zadań zawodowych (ep)	korzysta ze źródeł informacji dotyczących norm i procedur oceny zgodności wymienia cele normalizacji krajowej wyjaśnia, czym jest norma i wymienia cechy normy rozdziela oznaczenie normy międzynarodowej, europejskiej i krajowej
Dział II Elementy polityki społecznej państwa wobec osób niepełnosprawnych	Temat:1 Polityka społeczna w Polsce 	16	SPO.01.2.5) określa cele, zadania i instrumenty polityki społecznej państwa (ew) SPO.01.7.2) stosuje zasady komunikacji interpersonalnej (ek)	wymienia cele polityki społecznej państwa wymienia kompetencje asystenta osoby niepełnosprawnej, jakie mają wpływ na jakość świadczonych usług opisuje zadania polityki społecznej państwa wymienia instrumenty polityki społecznej państwa i możliwości ich stosowania

SUMA: 16

4.2.4. Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Propozycje metod nauczania,

Wykład z wykorzystaniem środków wizualnych, prezentacja multimedialna, pogadanka, dyskusja, ćwiczenia: metoda sytuacyjna, problemowa, dyskusje: dydaktyczna, okrągłego stołu.

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem w/w zróżnicowanych form.

Warunki, środki, metody i formy kształcenia powinny być dostosowane do potrzeb i możliwości uczestników kursu.

Zajęcia powinny być realizowane jako zajęcia teoretyczne (44 godziny) w formie wykładów.

Możliwość prowadzenia zajęć za pomocą technik kształcenia na odległość.

Obudowa dydaktyczna,

1. Jakimowicz-Klein B., „Opieka nad seniorem”, Świat Książki, Warszawa 2014
2. Krzywda A., Krzywda P., „Opiekun osoby w podeszłym wieku, przewlekłe chorej lub niepełnej” Wydawnictwo KaBe s.c.
3. „Opiekun Osoby starszej. Podręcznik do nauki zawodu”, Praca zbiorowa Wydawnictwo WSiP 2020
4. Krajewska-Kułak E., Cybulski M., „Opieka nad osobami starszymi. Przewodnik dla zespołu terapeutycznego”. Wydawnictwo PZWL, Warszawa 2016
5. Brzezińska M., Graczkowska M. „Zaradnik terapeutyczny. Jak pracować z seniorami w domu pomocy społecznej?” Wydawnictwo Difin Warszawa 2012
6. Spicer P., „Polityka społeczna - teoria” Wydawnictwo Centrum rozwoju zasobów ludzkich Warszawa 2014
7. Spicer P., „Polityka społeczna - praktyka” Wydawnictwo Centrum rozwoju zasobów ludzkich Warszawa 2014
8. Rottermund J., Fajfer-Kruczek I., (redakcja naukowa), „Rozwój usług asystenta osoby niepełnosprawnej w Polsce” Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2013
9. Żukiewicz A., „Asystent osoby niepełnosprawnej. Nowy zawód i nowa służba systemu pomocy społecznej”, Oficyna Wydawnicza „Impuls” Kraków 2010

Strony internetowe

<https://www.pfron.org.pl/>

<https://wiedza.pkn.pl/web/wiedza-normalizacyjna/europejski-miedzynarodowy-i-polski-system-normalizacyjny>

Podręczniki i akty prawne wymagają aktualizacji przez nauczyciela

Warunki realizacji

Zajęcia powinny być realizowane w sali wyposażonej w stanowisko komputerowe z dostępem do INTERNETU oraz ekran projekcyjny, projektor multimedialny, tablicę, literaturę zawodową częściowo w pracowni umożliwiającej swobodne ustawienie krzeseł.

Dopuszcza się realizację materiału (lub jego części) na bazie e-zasobów dostępnych dla słuchacza online, na platformie edukacyjnej.

Treści te zostały oznaczone symbolem:

4.2.5. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika

Sprawdzanie opanowania przez słuchacza/uczestnika wymagań programowych będzie przeprowadzone na podstawie materiału

z przeprowadzonych wykładów oraz ćwiczeń. Proponowane metody:

Odpowiedź ustna, opracowanie prezentacji, referatu, aktywność w zajęciach ćwiczeniowych. W przypadku oceny prezentacji należy zwrócić uwagę na zaangażowanie w przygotowanie, podział obowiązków, zakres prac. W ocenie należy uwzględnić następujące kryteria ogólne: zawartość merytoryczną, poprawność, formy przedstawienia.

Sprawdzanie osiągnięć powinno odbywać się przez cały okres realizacji programu zajęć na podstawie kryteriów przedstawionych na początku kursu.

4.3. Program nauczania dla przedmiotu: Język migowy z elementami komunikacji interpersonalnej – 50 h

4.3.1. Cele ogólne przedmiotu:

1. Stosowanie zasad komunikacji interpersonalnej.
2. Poznanie problemów środowiska osób niesłyszących.
3. Nabycie umiejętności posługiwania się językiem migowym niezbędnych podczas realizacji zadań zawodowych.

4.3.2. Cele operacyjne przedmiotu:

Słuchacz potrafi:

- opisać aktywne metody komunikacji,
- posługiwać się polskim alfabetem palcowym oraz liczebnikami głównymi i porządkowymi,
- odczytywać znaki pojęciowe języka migowego,
- przekazywać znaki pojęciowe języka migowego,
- komunikować się z osobą niesłyszącą, używając języka migowego.

Cele zajęć/przedmiotów/jednostek odnoszą się do wiedzy, umiejętności i kompetencji personalnych i społecznych

4.3.3. Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Tabela 4 Materiał nauczania z uwzględnieniem opisu efektów kształcenia

Dział programowy	Tematy jednostek metodycznych	Liczba godzin dla tematu	Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej
Dział I Język migowy W pracy z osobą niepełnosprawną - daktylografia SUMA: 20	Temat 1: Sposoby komunikowania się z osobami niesłyszącymi	5	– SPO.01.7.2) stosuje zasady komunikacji interpersonalnej (ek)	– wymienia zasady komunikacji interpersonalnej i aktywne metody słuchania – określa zasady komunikacji interpersonalnej – charakteryzuje aktywne metody słuchania – doskonalą umiejętności posługiwania się językiem migowym
	Temat 2: Sposoby komunikowania się z osobami niesłyszącymi, w tym: daktylografia	15	– SPO.01.2.9) posługuje się językiem migowym (ew)	– stosuje język migowy w komunikowaniu się z osobą niepełnosprawną wymagającą alternatywnej formy komunikacji – określa potrzeby i problemy osoby niepełnosprawnej przy pomocy języka migowego – doskonalą umiejętności posługiwania się językiem migowym
Dział II Język migowy w pracy z osobą niepełnosprawną - ideografia SUMA: 30	Temat 1: Sposoby komunikowania się z osobami niesłyszącymi : ideografia	25	– SPO.01.2.9) posługuje się językiem migowym (ew)	– stosuje język migowy w komunikowaniu się z osobą niepełnosprawną wymagającą alternatywnej formy komunikacji – doskonalą umiejętności posługiwania się językiem migowym
	Temat 2: Problemy w komunikacji z osobami niesłyszącymi : ideografia	5	– -SPO.01.2.9) posługuje się językiem migowym (ew)	– opisuje przykładowe sytuacje, w których wyniknął problem w komunikowaniu się z osobą niesłyszącą – podaje przykładowe rozwiązania dotyczące uniknięcia lub zminimalizowania problemów komunikacyjnych z osobą niesłyszącą

4.3.4. Procedury osiągnięcia celów kształcenia

Propozycje metod nauczania,

Pogadanka z wykorzystaniem środków wizualnych np.: , prezentacji multimedialnej, ćwiczenia: metoda sytuacyjna, problemowa, dyskusje: dydaktyczna, gry dydaktyczne (symulujące, planowe)

Zajęcia powinny być prowadzone z wykorzystaniem w/w zróżnicowanych form.

Warunki, środki, metody i formy kształcenia powinny być dostosowane do potrzeb i możliwości uczestników kursu.

Zajęcia powinny być realizowane jako zajęcia praktyczne z podziałem na grupy.

Obudowa dydaktyczna,

Literatura:

1. Nowak A., Stanek A., „Kompetencje personalne i społeczne. Jak je rozwijać”, Wydawnictwo Centrum Rozwoju Edukacji EDICON sp. z o. o.
2. Krajewska A., „Kompetencje personalne i społeczne”, Wydawnictwo Ekonomik – Jacek Musiałkiewicz, Warszawa 2018
3. Szczepankowski B., „Niesłyszący – Głusi- Głuchoniemi” Wydawnictwo WSiP Warszawa 1999
4. Rzeźniczak D., „Podręcznik do nauki polskiego języka migowego” Wydawnictwo Migam 2016
5. Szczepankowski B., Koncewicz Dorota „Język migowy w terapii” Wydawnictwo WSP Łódź 2008
6. Otwarte drzwi – podręcznik multimedialny do nauki języka migowego, Łódź 2003.
7. Chodynicka A. M., Rycielski P., „Inni czy podobni”, Academica Wydawnictwo SWPS, 2008

Warunki realizacji

Zajęcia powinny być realizowane częściowo w sali ogólnodydaktycznej wyposażonej w stanowisko komputerowe z dostępem do INTERNETU oraz ekran projekcyjny, projektor multimedialny, tablicę, literaturę zawodową częściowo w pracowni umożliwiającej swobodne ustawienie krzeseł. Sala posiadająca możliwość swobodnego organizowania przestrzeni, flipchart, materiały piśmiennicze. Filmy i prezentacje multimedialne o tematyce z zakresu języka migowego i niepełnosprawności słuchowej, podręczniki.

Pracownia komunikacji alternatywnej i wspomagającej (AAC) wyposażona w pomoce techniczne ułatwiające poznanie:

- systemów znaków manualnych (np. język migowy, fonogesty, język Makaton, Coghamo),
- systemów znaków graficznych (np. system Blissa, piktogramy PIC, PCS, Rebus, program komputerowy MÓWik),
- systemów znaków przestrzenno-dotykowych (np. klocki słowne Premacka, alfabet Lorma).

Zajęcia ćwiczeniowe powinny być realizowane w grupach max 12 osobowych. Tak by każdy uczeń/słuchacz widział gesty nauczyciela.

4.4.5. Proponowane metody sprawdzania osiągnięć edukacyjnych słuchacza/uczestnika

Sprawdzanie opanowania przez słuchacza/uczestnika KUZ wymagań programowych będzie przeprowadzone na podstawie materiału z przeprowadzonych wykładów oraz ćwiczeń. Proponowane metody to:

Odpowiedź ustna, opracowanie prezentacji, referatu, aktywność w zajęciach ćwiczeniowych. W przypadku oceny prezentacji należy zwrócić uwagę na zaangażowanie w przygotowanie, podział obowiązków, zakres prac. W ocenie należy uwzględnić następujące kryteria ogólne: zawartość merytoryczną, poprawność, formy przedstawienia.

Sprawdzanie osiągnięć powinno odbywać się przez cały okres realizacji programu zajęć na podstawie kryteriów przedstawionych na początku kursu.

5. Ewaluacja programu KUZ

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
SPO.01.2. Podstawy pomocy społecznej SPO.01.2.2) charakteryzuje rozwój człowieka w różnych okresach życia (ek)	1) opisuje rozwój człowieka w różnych okresach życia 2) rozpoznaje objawy zaburzeń rozwojowych	a) metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia): - zaliczenie ustne - test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień - przygotowanie prezentacji/referatu b) metody sumujące: - egzamin semestralny (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień, odpowiedź ustna) - egzamin zawodowy (część pisemna i praktyczna)	a) wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności b) koniec semestru, sesja egzaminacyjna zimowa/sesja letnia
SPO.01.2.4) przedstawia funkcje rodziny (ek)	1) wymienia funkcje rodziny 2) określa wpływ rodziny na funkcjonowanie człowieka	a) metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia): - zaliczenie ustne - test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień - przygotowanie prezentacji/referatu b) metody sumujące: - egzamin semestralny (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień) - egzamin zawodowy (część pisemna i praktyczna)	a) wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności b) koniec semestru, sesja egzaminacyjna zimowa/sesja letnia

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
SPO.01.2.7) charakteryzuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy (ek)	1) opisuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy 2) określa skutki wykluczenia społecznego jednostki i grupy	a) metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia): - zaliczenie ustne - test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień - przygotowanie prezentacji/referatu b) metody sumujące: - egzamin semestralny (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień) - egzamin zawodowy (część pisemna i praktyczna)	a) wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności b) koniec semestru, sesja egzaminacyjna zimowa/sesja letnia
SPO.01.2.11) rozpoznaje symptomy przemocy wobec osób niepełnosprawnych (ek)	1) wymienia rodzaje przemocy 2) rozróżnia zjawiska przemocy i agresji 3) charakteryzuje objawy przemocy	a) metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia): - zaliczenie ustne - test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień - przygotowanie prezentacji/referatu b) metody sumujące: - egzamin semestralny (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień) - egzamin zawodowy (część pisemna i praktyczna)	a) wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności b) koniec semestru, sesja egzaminacyjna zimowa/sesja letnia
SPO.01.7. Kompetencje personalne i społeczne SPO.01.7.1) przestrzega zasad kultury osobistej i etyki zawodowej (ek)	1) wymienia uniwersalne zasady etyki i kultury w kontaktach międzyludzkich 2) charakteryzuje zasady etykiety w komunikacji z przełożonym i ze współpracownikami w codziennych kontaktach	a) metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia): - zaliczenie ustne - test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień - dyskusja - sprawdzian praktyczny – symulacja zadania	a) wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
	3) omawia zasady współpracy z osobą niepełnosprawną z zachowaniem kultury i etyki zawodowej 4) przestrzega tajemnicy związanej z wykonywanym zawodem i miejscem pracy 5) przestrzega zasad związanych z ochroną własności intelektualnej i ochroną danych osobowych	zawodowego b) metody sumujące: - egzamin semestralny (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień, sprawdzian praktyczny - symulacja zadania zawodowego) - egzamin zawodowy (część pisemna i praktyczna)	wiedzy/umiejętności b) koniec semestru, sesja egzaminacyjna zimowa/sesja letnia
SPO.01.7.2) stosuje zasady komunikacji interpersonalnej (ek)	1) wymienia zasady komunikacji interpersonalnej i aktywne metody słuchania 2) określa zasady komunikacji interpersonalnej 3) charakteryzuje aktywne metody słuchania 4) wymienia kompetencje asystenta osoby niepełnosprawnej, jakie mają wpływ na jakość świadczonych usług	a) metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia): - zaliczenie ustne - test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień - dyskusja - przygotowanie prezentacji/referatu b) metody sumujące: - egzamin semestralny (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień) - egzamin zawodowy (część pisemna i praktyczna)	a) wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności b) koniec semestru, sesja egzaminacyjna zimowa/sesja letnia
SPO.01.7.4) ponosi odpowiedzialność za podejmowane działania (ek)	1) rozpoznaje przypadki naruszania procedur postępowania 2) analizuje zasady i procedury wykonania zadania 3) wskazuje obszary odpowiedzialności prawnej za	a) metody bieżące (sprawdzanie wiedzy/umiejętności w trakcie kształcenia): - zaliczenie ustne - dyskusja - analiza case study - test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test	a) wg ustalonego rozkładu materiału oraz terminów sprawdzania wiedzy/umiejętności

Efekt kształcenia z podstawy programowej (oznaczony w programie kursu jako kluczowy dla kwalifikacji lub jednostki efektów)	Wskaźniki potwierdzające osiągnięcie efektu kształcenia	Metody/techniki badania	Termin badania
	podejmowane działania (materialnej, cywilnej, karnej)	uzupełnień b) metody sumujące: - egzamin semestralny (test pisemny jednego wyboru/wielokrotnego wyboru, test uzupełnień) - egzamin zawodowy (część pisemna i praktyczna)	b) koniec semestru, sesja egzaminacyjna zimowa/sesja letnia

6. Wykaz literatury oraz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych

6.1. Wykaz literatury

1. Hamer H., „Rozwój umiejętności społecznych. Jak skuteczniej dyskutować i współpracować”, Wydawnictwo Veda Warszawa 1999
2. Hamer H., „Psychologia społeczna. Teoria i praktyka”, Wydawnictwo Difin Warszawa 2005
3. Kliszcz J., „Psychologia w zawodzie i pracy opiekuna medycznego” Wydawnictwo Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne 2019
4. Formański J., „Psychologia. Podręcznik dla szkół medycznych”, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 1998.
5. Nowak A., Stanek A., „Kompetencje personalne i społeczne. Jak je rozwijać”, Wydawnictwo Centrum Rozwoju Edukacji EDICON sp. z o. o.
6. Krajewska A., „Kompetencje personalne i społeczne”, Wydawnictwo Ekonomik – Jecek Musiałkiewicz, Warszawa 2018
7. Walczak-Duraj D., „Wykłady z podstaw socjologii”, Wydawnictwo OMEGA PRAKSIS Łódź 1995
8. Bogusz R., Kawczyńska-Butrym Z.B. „Wybrane elementy socjologii”, Lublin 2003.
9. Norman G. „Wstęp do socjologii”, Poznań 2017.
10. Taranowicz I., Majchrowska A., Kawczyńska-Butrym Z., „Elementy socjologii dla pielęgniarek”, Wydawnictwo CZELEJ, Lublin 2000
11. Janicka I., Liberska H., (red. naukowa), „Psychologia rodziny”, Wydawnictwo naukowe PWN, Warszawa 2014
12. Nijakowski L.M. „Podstawy socjologii i psychologii społecznej”, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2016
13. Jakimowicz-Klein B., „Opieka nad seniorem”, Świat Książki, Warszawa 2014

14. Krzywda A., Krzywada P., „Opiekun osoby w podeszłym wieku, przewlekłe chorej lub niedołążonej” Wydawnictwo KaBe s.c.
15. „Opiekun Osoby starszej. Podręcznik do nauki zawodu”, Praca zbiorowa Wydawnictwo WSiP 2020
16. Krajewska-Kułak E., Cybulski M., „Opieka nad osobami starszymi. Przewodnik dla zespołu terapeutycznego”. Wydawnictwo PZWL, Warszawa 2016
17. Brzezińska M., Grackowska M. „Zaradnik terapeutyczny. Jak pracować z seniorami w domu pomocy społecznej?” Wydawnictwo Difin Warszawa 2012
18. Spicer P., „Polityka społeczna - teoria” Wydawnictwo Centrum rozwoju zasobów ludzkich Warszawa 2014
19. Spicer P., „Polityka społeczna - praktyka” Wydawnictwo Centrum rozwoju zasobów ludzkich Warszawa 2014
20. Rottermund J., Fajfer-Kruczekl., (redakcja naukowa), „Rozwój usług asystenta osoby niepełnosprawnej w Polsce” Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2013
21. Żukiewicz A., „Asystent osoby niepełnosprawnej. Nowy zawód i nowa usługa systemu pomocy społecznej”, Oficyna Wydawnicza „Impuls” Kraków 2010
22. Szczepankowski B., „Niesłyszący – Głusi- Głuchoniemi” Wydawnictwo WSiP Warszawa 1999
23. Rzeźniczak D., „Podręcznik do nauki polskiego języka migowego” Wydawnictwo Migam 2016
24. Szczepankowski B., Koncewicz Dorota „Język migowy w terapii” Wydawnictwo WSP Łódź 2008
25. Otwarte drzwi – podręcznik multimedialny do nauki języka migowego, Łódź 2003.
26. Chodyncka A. M., Rycielski P., „Inni czy podobni”, Academica Wydawnictwo SWPS, 2008

Strony internetowe

<https://www.pfron.org.pl/>

<https://wiedza.pkn.pl/web/wiedza-normalizacyjna/europejski-miedzynarodowy-i-polski-system-normalizacyjny>

6.2. Wykaz niezbędnych środków i materiałów dydaktycznych

Zalecane jest, aby zajęcia z zakresu KUZ prowadzone były w sali wyposażonej w stanowisko komputerowe z dostępem do Internetu oraz ekran projekcyjny, projektor multimedialny, tablicę, literaturę zawodową, flipchart, materiały piśmiennicze a także umożliwiającą swobodne ustawienie krzeseł (możliwość swobodnego organizowania przestrzeni w przypadku podziału na grupy)

Proponujemy, aby w procesie dydaktycznym uczestniczyli wykładowcy i specjaliści reprezentujący różne dziedziny nauki tj. socjolog, pedagog społeczny, pedagog specjalny, psycholog, socjoterapeuta, prawnik, lekarz, pielęgniarka, terapeuta zajęciowy.

7. Sposób i forma zaliczenia kursu

Sposób i forma zaliczenia kursu powinna się odwoływać do efektów kluczowych i wskaźników podstawowych.

Kurs powinien zakończyć się egzaminem mającym formę testu, który powinien zawierać zarówno pytania zamknięte jak i część opisu przypadku.

Do egzaminu może przystąpić jedynie osoba, która zaliczyła zarówno część teoretyczną jak i praktyczną w całym toku nauczania, w tym zaliczyła na ocenę pozytywną praktyki zawodowe.

8. Sprawdzenie kompletności i poprawności opracowanego programu zajęć

Tabela 5 Tabela weryfikacji programu nauczania KUZ pod kątem zgodności z przepisami prawa oświatowego

Lp.	Program kursu umiejętności zawodowych uwzględnia	Zawartość opracowanego programu zajęć (T/N)
1	Cele kształcenia (zadania zawodowe)	T
2	Efekty kształcenia	T
3	Kryteria weryfikacji	T
4	Warunki realizacji kształcenia w kwalifikacji (lub niezbędne do realizacji danej jednostki efektów)	T
5	Minimalna liczba godzin kształcenia zawodowego dla kwalifikacji wyodrębnionej w zawodzie lub jednostki efektów	T

Tabela 6 Tabela weryfikacji programu nauczania KUZ pod kątem zgodności z przepisami prawa oświatowego

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
SPO.01.2. Podstawy pomocy społecznej		
SPO.01.2.1) wyjaśnia rolę osobowości człowieka w stosunkach z otoczeniem (ew)	1) rozróżnia typy i cechy osobowości człowieka 2) charakteryzuje role społeczne 3) wskazuje wpływ osobowości na zachowania społeczne	Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością
SPO.01.2.2) charakteryzuje rozwój człowieka w różnych okresach życia (ek)	1) opisuje rozwój człowieka w różnych okresach życia 2) rozpoznaje objawy zaburzeń rozwojowych	Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością
SPO.01.2.3) charakteryzuje procesy zachodzące w życiu społecznym (ew)	1) opisuje zachowania społeczne jednostki i zbiorowości 2) opisuje interakcje interpersonalne 3) opisuje nieprawidłowe relacje występujące w życiu społecznym	Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością
SPO.01.2.4) przedstawia funkcje rodziny (ek)	1) wymienia funkcje rodziny 2) określa wpływ rodziny na funkcjonowanie człowieka	Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością
SPO.01.2.5) określa cele, zadania i instrumenty polityki społecznej państwa (ew)	1) wymienia cele polityki społecznej państwa 2) opisuje zadania polityki społecznej państwa	Podstawy prawa z elementami polityki społecznej

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
	3) wymienia instrumenty polityki społecznej państwa i możliwości ich stosowania	
SPO.01.2.6) identyfikuje problemy i postawy społeczne występujące we współczesnym społeczeństwie (ew)	1) opisuje przyczyny i skutki problemów społecznych 2) wykazuje wpływ zróżnicowanych postaw na funkcjonowanie jednostki i zbiorowości	Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością
SPO.01.2.7) charakteryzuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy (ek)	1) opisuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy 2) określa skutki wykluczenia społecznego jednostki i grupy	Wprowadzenie do pracy z osobą niepełnosprawnością
SPO.01.2.8) wskazuje przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych (ep)	1) wymienia przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych 2) charakteryzuje zadania instytucji państwowych dotyczące zabezpieczenia społecznego osoby niepełnosprawnej	Podstawy prawa z elementami polityki społecznej
SPO.01.2.9) posługuje się językiem migowym (ew)	1) stosuje język migowy w komunikowaniu się z osobą niepełnosprawną wymagającą alternatywnej formy komunikacji 2) określa potrzeby i problemy osoby niepełnosprawnej przy pomocy języka migowego 3) doskonalą umiejętności posługiwania się językiem migowym	Język migowy z elementami komunikacji interpersonalnej
SPO.01.2.10) rozpoznaje właściwe normy i procedury oceny zgodności stosowane podczas realizacji zadań zawodowych (ep)	1) wymienia cele normalizacji krajowej 2) wyjaśnia, czym jest norma i wymienia cechy normy 3) rozróżnia oznaczenie normy międzynarodowej, europejskiej i krajowej 4) korzysta ze źródeł informacji dotyczących norm i procedur oceny zgodności	Podstawy prawa z elementami polityki społecznej
SPO.01.7. Kompetencje personalne i społeczne		
SPO.01.7.1) przestrzega zasad kultury osobistej i etyki zawodowej (ek)	1) wymienia uniwersalne zasady etyki i kultury w kontaktach międzyludzkich 2) charakteryzuje zasady etykiety w komunikacji z przełożonym i ze współpracownikami w codziennych kontaktach 3) omawia zasady współpracy z osobą niepełnosprawną z zachowaniem kultury i etyki zawodowej 4) przestrzega tajemnicy związanej z wykonywanym zawodem i	

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
	<p>miejszem pracy</p> <p>5) przestrzega zasad związanych z ochroną własności intelektualnej i ochroną danych osobowych</p>	
SPO.01.7.2) stosuje zasady komunikacji interpersonalnej (ek)	<p>1) wymienia zasady komunikacji interpersonalnej i aktywne metody słuchania</p> <p>2) określa zasady komunikacji interpersonalnej</p> <p>3) charakteryzuje aktywne metody słuchania</p> <p>4) wymienia kompetencje asystenta osoby niepełnosprawnej, jakie mają wpływ na jakość świadczonych usług</p>	<p>Podstawy prawa z elementami polityki społecznej</p> <p>Język migowy z elementami komunikacji interpersonalnej</p>
SPO.01.7.3) planuje wykonanie zadania (ew)	<p>1) szacuje czas i budżet podejmowanego zadania</p> <p>2) planuje działania zgodnie z możliwościami ich realizacji</p>	
SPO.01.7.4) ponosi odpowiedzialność za podejmowane działania (ek)	<p>1) rozpoznaje przypadki naruszania procedur postępowania</p> <p>2) analizuje zasady i procedury wykonania zadania</p> <p>3) wskazuje obszary odpowiedzialności prawnej za podejmowane działania (materialnej, cywilnej, karnej)</p>	Podstawy prawa z elementami polityki społecznej
SPO.01.7.5) wykazuje się kreatywnością i otwartością na zmiany (ew)	<p>1) wyjaśnia znaczenie zmiany w życiu człowieka</p> <p>2) identyfikuje źródła zmian w otoczeniu</p> <p>3) wyjaśnia pojęcie kreatywności</p> <p>4) rozpoznaje cechy osoby kreatywnej</p> <p>5) identyfikuje czynniki wpływające na kreatywność</p>	Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością
SPO.01.7.6) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem (ew)	<p>1) wyjaśnia pojęcia: stres, frustracja i sytuacja trudna</p> <p>2) rozróżnia rodzaje stresu i sytuacji trudnych</p> <p>3) rozpoznaje skutki stresu</p> <p>4) wykorzystuje w pracy zawodowej techniki zmniejszające skutki stresu</p> <p>5) rozróżnia techniki radzenia sobie ze stresem</p>	Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością
SPO.01.7.7) aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe (ew)	<p>1) wymienia możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych</p> <p>2) podaje możliwości doskonalenia umiejętności zawodowych</p> <p>3) rozróżnia formy i metody doskonalenia zawodowego</p> <p>4) planuje własny rozwój zawodowy</p>	Podstawy prawa z elementami polityki społecznej
SPO.01.7.8) współpracuje w zespole (ew)	<p>1) określa pojęcia: zespół, praca zespołowa i lider</p>	Wprowadzenie do pracy z osobą z

Efekty kształcenia oraz kryteria weryfikacji określone w podstawie programowej kształcenia w zawodzie		Zawartość opracowanego programu zajęć (temat zajęć)
	2) realizuje zadania w wyznaczonym czasie 3) wspomaga innych członków zespołu podczas realizacji zadań 4) analizuje efekty pracy zespołu 5) identyfikuje znaczenie i funkcje konfliktu w pracy zespołu	niepełnosprawnością

Załączniki

Tabela 7 Przyporządkowanie efektów kształcenia wraz z kryteriami weryfikacji do poszczególnych przedmiotów

Efekt kształcenia	Liczba godzin dla efektu	Kryterium weryfikacji	Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością	Podstawy prawa z elementami polityki społecznej	Język migowy z elementami komunikacji interpersonalnej
SPO.01.2. Podstawy pomocy społecznej, 170 h					
SPO.01.2.1) wyjaśnia rolę osobowości człowieka w stosunkach z otoczeniem (ew)	8	1) rozróżnia typy i cechy osobowości człowieka 2) charakteryzuje role społeczne 3) wskazuje wpływ osobowości na zachowania społeczne	x		
SPO.01.2.2) charakteryzuje rozwój człowieka w różnych okresach życia (ek)	16	1) opisuje rozwój człowieka w różnych okresach życia 2) rozpoznaje objawy zaburzeń rozwojowych	x		
SPO.01.2.3) charakteryzuje procesy zachodzące w życiu społecznym (ew)	16	1) opisuje zachowania społeczne jednostki i zbiorowości 2) opisuje interakcje interpersonalne 3) opisuje nieprawidłowe relacje występujące w życiu społecznym	x		
SPO.01.2.4) przedstawia funkcje rodziny (ek)	8	1) wymienia funkcje rodziny 2) określa wpływ rodziny na funkcjonowanie człowieka	x		

Efekt kształcenia	Liczba godzin dla efektu	Kryterium weryfikacji	Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością	Podstawy prawa z elementami polityki społecznej	Język migowy z elementami komunikacji interpersonalnej
SPO.01.2.5) określa cele, zadania i instrumenty polityki społecznej państwa (ew)	16	1) wymienia cele polityki społecznej państwa 2) opisuje zadania polityki społecznej państwa 3) wymienia instrumenty polityki społecznej państwa i możliwości ich stosowania		x	
SPO.01.2.6) identyfikuje problemy i postawy społeczne występujące we współczesnym społeczeństwie (ew)	16	1) opisuje przyczyny i skutki problemów społecznych 2) wykazuje wpływ zróżnicowanych postaw na funkcjonowanie jednostki i zbiorowości	x		
SPO.01.2.7) charakteryzuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy (ek)	12	1) opisuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy 2) określa skutki wykluczenia społecznego jednostki i grupy	x		
SPO.01.2.8) wskazuje przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych (ep)	24	1) wymienia przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych 2) charakteryzuje zadania instytucji państwowych dotyczące zabezpieczenia społecznego osoby niepełnosprawnej		x	
SPO.01.2.9) posługuje się językiem migowym (ew)	50	1) stosuje język migowy w komunikowaniu się z osobą niepełnosprawną wymagającą alternatywnej formy komunikacji 2) określa potrzeby i problemy osoby niepełnosprawnej przy pomocy języka migowego 3) doskonali umiejętności posługiwania się językiem migowym			x

Efekt kształcenia	Liczba godzin dla efektu	Kryterium weryfikacji	Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością	Podstawy prawa z elementami polityki społecznej	Język migowy z elementami komunikacji interpersonalnej
SPO.01.2.10) rozpoznaje właściwe normy i procedury oceny zgodności stosowane podczas realizacji zadań zawodowych (ep)	4	1) wymienia cele normalizacji krajowej 2) wyjaśnia, czym jest norma i wymienia cechy normy 3) rozróżnia oznaczenie normy międzynarodowej, europejskiej i krajowej 4) korzysta ze źródeł informacji dotyczących norm i procedur oceny zgodności		x	
SPO.01.7. Kompetencje personalne i społeczne					
SPO.01.7.1) przestrzega zasad kultury osobistej i etyki zawodowej (ek)		1) wymienia uniwersalne zasady etyki i kultury w kontaktach międzyludzkich 2) charakteryzuje zasady etykiety w komunikacji z przełożonym i ze współpracownikami w codziennych kontaktach 3) omawia zasady współpracy z osobą niepełnosprawną z zachowaniem kultury i etyki zawodowej 4) przestrzega tajemnicy związanej z wykonywanym zawodem i miejscem pracy 5) przestrzega zasad związanych z ochroną własności intelektualnej i ochroną danych osobowych	X		
SPO.01.7.2) stosuje zasady komunikacji interpersonalnej (ek)		1) wymienia zasady komunikacji interpersonalnej i aktywne metody słuchania 2) określa zasady komunikacji interpersonalnej 3) charakteryzuje aktywne metody słuchania 4) wymienia kompetencje asystenta osoby niepełnosprawnej, jakie mają wpływ na jakość świadczonych usług	X	x	x

Efekt kształcenia	Liczba godzin dla efektu	Kryterium weryfikacji	Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością	Podstawy prawa z elementami polityki społecznej	Język migowy z elementami komunikacji interpersonalnej
SPO.01.7.3) planuje wykonanie zadania (ew)		1) szacuje czas i budżet podejmowanego zadania 2) planuje działania zgodnie z możliwościami ich realizacji			
SPO.01.7.4) ponosi odpowiedzialność za podejmowane działania (ek)		1) rozpoznaje przypadki naruszania procedur postępowania 2) analizuje zasady i procedury wykonania zadania 3) wskazuje obszary odpowiedzialności prawnej za podejmowane działania (materialnej, cywilnej, karnej)		x	
SPO.01.7.5) wykazuje się kreatywnością i otwartością na zmiany (ew)		1) wyjaśnia znaczenie zmiany w życiu człowieka 2) identyfikuje źródła zmian w otoczeniu 3) wyjaśnia pojęcie kreatywności 4) rozpoznaje cechy osoby kreatywnej 5) identyfikuje czynniki wpływające na kreatywność	X		
SPO.01.7.6) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem (ew)		1) wyjaśnia pojęcia: stres, frustracja i sytuacja trudna 2) rozróżnia rodzaje stresu i sytuacji trudnych 3) rozpoznaje skutki stresu 4) wykorzystuje w pracy zawodowej techniki zmniejszające skutki stresu 5) rozróżnia techniki radzenia sobie ze stresem	X		
SPO.01.7.7) aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe (ew)		1) wymienia możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych 2) podaje możliwości doskonalenia umiejętności zawodowych 3) rozróżnia formy i metody doskonalenia zawodowego 4) planuje własny rozwój zawodowy		x	

Efekt kształcenia	Liczba godzin dla efektu	Kryterium weryfikacji	Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością	Podstawy prawa z elementami polityki społecznej	Język migowy z elementami komunikacji interpersonalnej
SPO.01.7.8) współpracuje w zespole (ew)		1) określa pojęcia: zespół, praca zespołowa i lider 2) realizuje zadania w wyznaczonym czasie 3) wspomaga innych członków zespołu podczas realizacji zadań 4) analizuje efekty pracy zespołu 5) identyfikuje znaczenie i funkcje konfliktu w pracy zespołu	X		
SPO.01.8. Organizacja pracy małych zespołów					
SPO.01.8.1) organizuje pracę zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań (ew)		1) wyznacza zadania członkom zespołu 2) wyjaśnia instrukcję wykonania zadania			
SPO.01.8.2) dobiera osoby do wykonania przydzielonych zadań (ew)		1) rozpoznaje możliwości i umiejętności członków zespołu 2) wskazuje osoby do wykonania zadania 3) przewiduje skutki niewłaściwego doboru osób do zadań			
SPO.01.8.3) kieruje wykonaniem przydzielonych zadań (ew)		1) ustala kolejność wykonywania zadań 2) monitoruje proces wykonywania zadań			
SPO.01.8.4) ocenia jakość wykonania przydzielonych zadań (ep)		1) określa zaangażowanie w pracę członków zespołu 2) ocenia efekty pracy zespołu 3) udziela informacji zwrotnej w celu prawidłowego wykonania przydzielonych zadań			

Efekt kształcenia	Liczba godzin dla efektu	Kryterium weryfikacji	Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością	Podstawy prawa z elementami polityki społecznej	Język migowy z elementami komunikacji interpersonalnej
SPO.01.8.5) wprowadza rozwiązania techniczne i organizacyjne (ep)		1) dokonuje analizy technicznych i organizacyjnych warunków pracy 2) dokonuje prostych modernizacji technicznych i organizacyjnych stanowiska pracy			

Tabela 8 Grupowanie efektów kształcenia w zajęciach i nadawanie nazw tym zajęciom

Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin dla efektu	Kryterium weryfikacji	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Okres realizacji
SPO.01.2.1) wyjaśnia rolę osobowości człowieka w stosunkach z otoczeniem (ew)	8	1) rozróżnia typy i cechy osobowości człowieka 2) charakteryzuje role społeczne 3) wskazuje wpływ osobowości na zachowania społeczne	Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością	Od pierwszego do trzeciego miesiąca nauki
SPO.01.2.2) charakteryzuje rozwój człowieka w różnych okresach życia (ek)	16	1) opisuje rozwój człowieka w różnych okresach życia 2) rozpoznaje objawy zaburzeń rozwojowych	Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością	Od pierwszego do trzeciego miesiąca nauki
SPO.01.2.3) charakteryzuje procesy zachodzące w życiu społecznym (ew)	16	1) opisuje zachowania społeczne jednostki i zbiorowości 2) opisuje interakcje interpersonalne 3) opisuje nieprawidłowe relacje występujące w życiu społecznym	Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością	Od pierwszego do trzeciego miesiąca nauki
SPO.01.2.4) przedstawia funkcje rodziny (ek)	8	1) wymienia funkcje rodziny 2) określa wpływ rodziny na funkcjonowanie człowieka	Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością	Od pierwszego do trzeciego miesiąca nauki

Efekt kształcenia wraz z kodowaniem (ek; ew; ep)	Liczba godzin dla efektu	Kryterium weryfikacji	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Okres realizacji
SPO.01.2.5) określa cele, zadania i instrumenty polityki społecznej państwa (ew)	16	1) wymienia cele polityki społecznej państwa 2) opisuje zadania polityki społecznej państwa 3) wymienia instrumenty polityki społecznej państwa i możliwości ich stosowania	Podstawy prawa z elementami polityki społecznej	Od pierwszego do trzeciego miesiąca nauki
SPO.01.2.6) identyfikuje problemy i postawy społeczne występujące we współczesnym społeczeństwie (ew)	16	1) opisuje przyczyny i skutki problemów społecznych 2) wykazuje wpływ zróżnicowanych postaw na funkcjonowanie jednostki i zbiorowości	Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością	Od pierwszego do trzeciego miesiąca nauki
SPO.01.2.7) charakteryzuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy (ek)	12	1) opisuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy 2) określa skutki wykluczenia społecznego jednostki i grupy	Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością	Od pierwszego do trzeciego miesiąca nauki
SPO.01.2.8) wskazuje przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych (ep)	24	1) wymienia przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych 2) charakteryzuje zadania instytucji państwowych dotyczące zabezpieczenia społecznego osoby niepełnosprawnej	Podstawy prawa z elementami polityki społecznej	Od pierwszego do trzeciego miesiąca nauki
SPO.01.2.9) posługuje się językiem migowym (ew)	50	1) stosuje język migowy w komunikowaniu się z osobą niepełnosprawną wymagającą alternatywnej formy komunikacji 2) określa potrzeby i problemy osoby niepełnosprawnej przy pomocy języka migowego 3) doskonali umiejętności posługiwania się językiem migowym	Język migowy z elementami komunikacji interpersonalnej	Od pierwszego do trzeciego miesiąca nauki
SPO.01.2.10) rozpoznaje właściwe normy i procedury oceny zgodności stosowane podczas realizacji zadań zawodowych (ep)	4	1) wymienia cele normalizacji krajowej 2) wyjaśnia, czym jest norma i wymienia cechy normy 3) rozróżnia oznaczenie normy międzynarodowej, europejskiej i krajowej 4) korzysta ze źródeł informacji dotyczących norm i procedur oceny zgodności	Podstawy prawa z elementami polityki społecznej	Od pierwszego do trzeciego miesiąca nauki

Tabela 9 Określenie liczby godzin poszczególnych zajęć z podziałem na zajęcia teoretyczne i praktyczne lub bez podziału (np. w przypadku kształcenia modułowego)

Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
			Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji
Wprowadzenie do pracy z osobą z niepełnosprawnością	76		SPO.01.2.1) wyjaśnia rolę osobowości człowieka w stosunkach z otoczeniem (ew)	1) rozróżnia typy i cechy osobowości człowieka 2) charakteryzuje role społeczne 3) wskazuje wpływ osobowości na zachowania społeczne
			SPO.01.2.2) charakteryzuje rozwój człowieka w różnych okresach życia (ek)	1) opisuje rozwój człowieka w różnych okresach życia 2) rozpoznaje objawy zaburzeń rozwojowych
			SPO.01.2.3) charakteryzuje procesy zachodzące w życiu społecznym (ew)	1) opisuje zachowania społeczne jednostki i zbiorowości 2) opisuje interakcje interpersonalne 3) opisuje nieprawidłowe relacje występujące w życiu społecznym
			SPO.01.2.4) przedstawia funkcje rodziny (ek)	1) wymienia funkcje rodziny 2) określa wpływ rodziny na funkcjonowanie człowieka
			SPO.01.2.6) identyfikuje problemy i postawy społeczne występujące we współczesnym społeczeństwie (ew)	1) opisuje przyczyny i skutki problemów społecznych 2) wykazuje wpływ zróżnicowanych postaw na funkcjonowanie jednostki i zbiorowości
			SPO.01.2.7) charakteryzuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy (ek)	1) opisuje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grupy 2) określa skutki wykluczenia społecznego jednostki i grupy
			SPO.01.7.5) wykazuje się kreatywnością i otwartością na zmiany (ew)	1) wyjaśnia znaczenie zmiany w życiu człowieka 2) identyfikuje źródła zmian w otoczeniu 3) wyjaśnia pojęcie kreatywności 4) rozpoznaje cechy osoby kreatywnej 5) identyfikuje czynniki wpływające na kreatywność
			SPO.01.7.6) stosuje techniki radzenia sobie ze stresem (ew)	1) wyjaśnia pojęcia: stres, frustracja i sytuacja trudna 2) rozróżnia rodzaje stresu i sytuacji trudnych 3) rozpoznaje skutki stresu 4) wykorzystuje w pracy zawodowej techniki zmniejszające skutki

Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
			Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji
				stresu 5) rozróżnia techniki radzenia sobie ze stresem
			SPO.01.7.8) współpracuje w zespole (ew)	1) określa pojęcia: zespół, praca zespołowa i lider 2) realizuje zadania w wyznaczonym czasie 3) wspomaga innych członków zespołu podczas realizacji zadań 4) analizuje efekty pracy zespołu 5) identyfikuje znaczenie i funkcje konfliktu w pracy zespołu
Podstawy prawa z elementami polityki społecznej	44		SPO.01.2.5) określa cele, zadania i instrumenty polityki społecznej państwa (ew)	1) wymienia cele polityki społecznej państwa 2) opisuje zadania polityki społecznej państwa 3) wymienia instrumenty polityki społecznej państwa i możliwości ich stosowania
			SPO.01.2.8) wskazuje przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych (ep)	1) wymienia przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych 2) charakteryzuje zadania instytucji państwowych dotyczące zabezpieczenia społecznego osoby niepełnosprawnej
			SPO.01.2.10) rozpoznaje właściwe normy i procedury oceny zgodności stosowane podczas realizacji zadań zawodowych (ep)	1) wymienia cele normalizacji krajowej 2) wyjaśnia, czym jest norma i wymienia cechy normy 3) rozróżnia oznaczenie normy międzynarodowej, europejskiej i krajowej 4) korzysta ze źródeł informacji dotyczących norm i procedur oceny zgodności
			SPO.01.7.2) stosuje zasady komunikacji interpersonalnej (ek)	1) wymienia zasady komunikacji interpersonalnej i aktywne metody słuchania 2) określa zasady komunikacji interpersonalnej 3) charakteryzuje aktywne metody słuchania 4) wymienia kompetencje asystenta osoby niepełnosprawnej, jakie mają wpływ na jakość świadczonych usług

Przedmiot/ Obowiązkowe zajęcia edukacyjne ustalone przez dyrektora	Liczba godzin		Efekty kształcenia wraz kryteriami weryfikacji realizowane w ramach przedmiotów oraz kodami (ek, ew, ep.)	
	Przedmioty zawodowe teoretyczne	Zajęcia realizowane w formie zajęć praktycznych		
			Efekty kształcenia	Kryteria weryfikacji
			SPO.01.7.4) ponosi odpowiedzialność za podejmowane działania (ek)	1) rozpoznaje przypadki naruszania procedur postępowania 2) analizuje zasady i procedury wykonania zadania 3) wskazuje obszary odpowiedzialności prawnej za podejmowane działania (materialnej, cywilnej, karnej)
			SPO.01.7.7) aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe (ew)	1) wymienia możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych 2) podaje możliwości doskonalenia umiejętności zawodowych 3) rozróżnia formy i metody doskonalenia zawodowego 4) planuje własny rozwój zawodowy
Język migowy z elementami komunikacji interpersonalnej		50	SPO.01.2.9) posługuje się językiem migowym (ew)	1) stosuje język migowy w komunikowaniu się z osobą niepełnosprawną wymagającą alternatywnej formy komunikacji 2) określa potrzeby i problemy osoby niepełnosprawnej przy pomocy języka migowego 3) doskonali umiejętności posługiwania się językiem migowym
			SPO.01.7.2) stosuje zasady komunikacji interpersonalnej (ek)	1) wymienia zasady komunikacji interpersonalnej i aktywne metody słuchania 2) określa zasady komunikacji interpersonalnej 3) charakteryzuje aktywne metody słuchania 4) wymienia kompetencje asystenta osoby niepełnosprawnej, jakie mają wpływ na jakość świadczonych usług